

سکه ۴۹ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان

دیروز در بازار سکه و طلا، قیمت طلای ۱۸ عیار هر گرم ۴ میلیون و ۵۸ هزار تومان، سکه تمام بهار آزادی طرح قدیم ۴۳ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان و سکه تمام بهار آزادی طرح جدید نیز ۴۹ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان بود. همچنین نیم‌سکه ۲۶ میلیون و ۶۵۰ هزار تومان، ربع سکه ۱۷ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان و سکه گرمی ۸ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان به فروش رسید. هر اونس طلا هم ۲۶۵۷ دلار بود.

گزارش «وطن امروز» از دلایل ضعف شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی نسبت به رقبای جهانی

سه‌م ناچیز دانش‌بنیان‌ها از کیک اقتصاد

در حال حاضر ۹ هزار شرکت دانش‌بنیان و فناوری در ایران وجود دارد اما درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی حدود ۲٫۵ میلیارد دلار تخمین زده شده که سهم بسیار پایینی است

گروه اقتصادی: بر اساس ارزیابی‌های مالی شرکت‌های دانش‌بنیان، سهم ارزش افزوده این شرکت‌ها از کل درآمدهای ناشی از محصولات دانش‌بنیان و غیردانش‌بنیان در تولید ناخالص داخلی کمتر از ۳ درصد برآورد می‌شود. همچنین، سهم فروش محصولات دانش‌بنیان از تولید ناخالص داخلی حدود یک درصد تعیین شده است. این اعداد حکایت از این دارد که درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی هنوز نمی‌تواند کمک چندانی به اقتصاد بکند. شاید مهم‌ترین مساله رویکرد مهندسی معکوس به جای فناوری در این شرکت‌هاست. ارزیابی و رتب‌بندی شرکت‌های دانش‌بنیان در زمینه‌های مختلف در کشور انجام شده است. در مقطع کنونی گفته می‌شود نزدیک به ۹ هزار دانش‌بنیان در کشور فعال هستند. برخی از این شرکت‌ها توانسته‌اند به صادرات نیز دست پیدا کنند. ارائه اطلاعات آماری، بررسی وضعیت وام‌ها و ضمانت‌نامه‌ها، حکایت از این دارد که وضعیت درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان روندی رو به بهبود دارد، به طوری که درآمد کل شرکت‌های دانش‌بنیان به حدود ۲٫۶ میلیارد دلار در سال رسیده است.

اگر سهم ارزش افزوده درآمد شرکت‌ها در تولید ناخالص داخلی ۲۳ درصد در نظر بگیریم، آنگاه سهم ارزش افزوده ناشی از درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان حدود ۳ درصد و سهم فروش محصولات دانش‌بنیان از تولید ناخالص داخلی حدود یک درصد خواهد بود. این رویکرد تنها یکی از تحلیل‌های موجود در زمینه اندازه‌گیری شرکت‌های دانش‌بنیان در اقتصاد کشور است. شاید به جای تمرکز صرف بر افزایش کمی سنجه‌های عملکردی باید بر میزان ارزش افزوده ایده‌ها و نوآوری‌ها تمرکز کرد تا درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان به عنوان اهداف راهبردی افزایش یابد. به عبارت دیگر، سیاست‌گذاران نباید تنها به میزان تولید شرکت‌های دانش‌بنیان توجه داشته باشند، بلکه الگوی داده به ستانده می‌تواند به عنوان یک روش دیگر برای بررسی نقش این شرکت‌ها در اقتصاد کشور مورد استفاده قرار گیرد.

■ **دلایل ضعف درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی**

در نیمه دوم دهه ۱۳۹۰ درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان با وجود اینکه در اوج تحریم‌ها قرار داشتیم، ۱۰ برابر افزایش یافت. بررسی روند میانگین درآمد عملیاتی شرکت‌ها نشان می‌دهد اگر اثر تورم از رشد درآمد عملیاتی این شرکت‌ها حذف شود، درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان تا حدودی ارزش افزوده کمتری پیدای می‌کند. این موضوع حاکی از این است که در دهه ۹۰ رشد درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان بیشتر ناشی از افزایش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان بوده است.

به عبارتی، درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان به جای رشد واقعی در عملکرد اقتصادی، عمدتاً نتیجه افزایش تعداد شرکت‌های فعال

در این حوزه بوده است اما ابتدای دهه ۱۴۰۰ کمی شرایط تغییر کرد و شرکت‌ها توانستند تا حدودی به ارزش افزوده دست یابند. برای درک بهتر وضعیت اقتصادی و عملکرد این شرکت‌ها باید به جنبه‌های کیفی و نوآوری‌های آنها نیز توجه شود و نه فقط به اعداد و ارقام درآمدی. یکی از مهم‌ترین مشکلات شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی این است که به جای نوآوری، روی مهندسی معکوس تمرکز کرده‌اند. این موضوع ارزش افزوده آنها را تحت تاثیر قرار داده است. روند رشد اقتصادی کشور در سال‌های اخیر مثبت بوده است اما بسیاری از کارشناسان اقتصادرشد کم درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان را ناشی از عدم توجه به نوآوری می‌دانند. همچنین باید در نظر داشت که بخش قابل توجهی از این شرکت‌ها در بازه زمانی ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ تأسیس شده و بیشتر آنها در مراحل ابتدایی فعالیت قرار دارند. این موضوع می‌تواند به عنوان یکی از عوامل تعدیل میزان میانگین درآمد عملیاتی شرکت‌های دانش‌بنیان در نظر گرفته شود و اثر رشد سایر شرکت‌ها را کاهش دهد.

■ **رشد درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان همپای تورم**

پیش‌بینی می‌شود میزان درآمد عملیاتی این شرکت‌ها در پایان سال ۱۴۰۳ نسبت به سال قبل حداقل حدود ۲۰ درصد افزایش یابد. این برآورد بر مبنای فرض عدم همپای تورم درآمد عملیاتی شرکت‌ها با روند سال‌های اخیر انجام شده است.

ارزیابی درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان طی سال ۱۳ خیر ۴ برابر شده است. بخش عمده‌ای از این رشد مربوط به شرکت‌های نوآور است. روند رشد درآمد شرکت‌های نوآور از شرکت‌های فناوری و همچنین درآمد شرکت‌های فناوری نسبت به شرکت‌های نوپا بیشتر بوده است. این نکته نشان‌دهنده پتانسیل بالای نوآوری در این اکوسیستم و تاثیر آن بر درآمدزایی است.

ایده‌های نوآورانه‌ای که در دانشگاه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان شکل می‌گیرند، به‌طور مستقیم به رشد اقتصادی کشورها کمک می‌کنند. یکی از مهم‌ترین رویکردهای کشورهای توسعه‌یافته در

حوزه اقتصاد کلان توجه به اقتصاد دانش‌بنیان است. به عنوان مثال، ایالات متحده تقریباً ۵۰ درصد رشد سالانه تولید ناخالص داخلی (GDP) خود را مدیون افزایش حجم ابداعات شرکت‌های نوآور است. سیلیکون‌ولی، به‌عنوان قلب فناوری جهان، میزبان شرکت‌های پیشرو مانند اپل، گوگل و مایکروسافت است. این منطقه ترکیبی از نیروی کار ماهر، سرمایه‌کافی و زیرساخت‌های مناسب را فراهم می‌آورد. در حال حاضر شرکت‌های دانش‌بنیان آمریکایی نهنتها اقتصاد این کشور را بلکه اقتصاد دنیا را تحت تاثیر قرار داده‌اند. آمریکا با داشتن بیشترین تعداد دانشگاه‌ها در جهان، بالاترین تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است. هزینه‌ای که دولت آمریکا برای آموزش عالی اختصاص می‌دهد، ۰٫۹ درصد از GDP است، در حالی که این رقم برای بخش خصوصی، که شامل بیشتر شرکت‌های دانش‌بنیان می‌شود، ۱٫۷ درصد است.

■ **سهم درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان از جی‌دی‌پی**
تولیدات مبتنی بر دانش در آمریکا ۱۸٫۲ درصد از تولید محصولات جهانی را شامل می‌شود و خروجی اقتصادی این کشور در سال حدود ۱۲ درصد از GDP، معادل ۲٫۴ تریلیون دلار است. سهم تحقیق و توسعه (R&D) از GDP آمریکا نیز حدود ۲٫۷ درصد است. این موارد نشان‌دهنده اهمیت دانشگاه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان در رشد و توسعه اقتصادی کشورها است و تأکید بر ضرورت سرمایه‌گذاری در این حوزه‌ها دارد.

توزیع جهانی دانشگاه‌ها به گونه‌ای است که ۷ کشور شامل آمریکا، برزیل، فیلیپین، مکزیک، ژاپن، روسیه و هند بیش از نیمی از دانشگاه‌های جهان را در اختیار دارند. آمریکا با ۱۳ درصد کل دانشگاه‌ها، در این زمینه پیششاز است. رشد آموزش عالی به ایجاد ارزشی منجر شده که سرمایه‌های انسانی را به عنوان پیش‌نیازهای پیشرفت اقتصادی و اجتماعی می‌شناسد. گزارشی از داده‌های بین‌المللی نشان می‌دهد افزایش تعداد دانشگاه‌ها با رشد GDP ارتباط مستقیم دارد. به‌طور متوسط، هر ۱۰ درصد افزایش در تعداد

«وطن امروز» تأثیر خسارات جانی و مالی تصادفات بر اقتصاد کشور را بازخوانی کرد

ارابه‌های مرگ در جاده‌های اقتصاد

خسارات‌های پرداختی صنعت بیمه و سیستم سلامت جامعه به حوادث جاده‌ای عددی بیش از ۱۳ درصد تولید ناخالص داخلی و ۸ درصد تولید ناخالص ملی را تشکیل می‌دهد

دانرد اما بیش از ۹۰ درصد کل مرگ‌ومیرهای رانندگی را به خود اختصاص می‌دهند. یکی از عوامل مهم حوادث جاده‌ای، کمبود اجرای قوانین ایمنی در جاده‌ها، کمک‌های پزشکی و ضعف کیفیت خودروهاست.

بر این اساس، کشورهای همچون سن‌مارینو، مالدیو، ایالات فدرال میکرونزی، سوئیس و نروژ در رتبه‌های یکم تا پنجم کمترین میزان تلفات جاده‌ای و کشورهای جمهوری دومینکن، زیمبابوه، برونی، سنت لویسا و لیبی‌را در رتبه‌های ۱۷۱ تا ۱۷۵ بیشترین میزان تلفات را به خود اختصاص داده‌اند. لیبی‌را با نرخ برآورد ۳۵٫۹ مرگ در ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، بیشترین میزان تلفات جاده‌ای را در جهان را دارد، بنابراین در برنامه‌های توسعه کشور، اهمیت این موضوع باید مورد توجه قرار گیرد.

■ **ایران در صدر آمار فوتی‌های ناشی از تصادفات**
برآوردهای سازمان جهانی بهداشت (WHO) نشان می‌دهد ایران با ۲۰۵ مورد فوت به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، بیشترین فوتی‌ها در تصادفات جاده‌ای را دارد. بیشترین کشته‌های جاده‌ای به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، مربوط به کشور لیبی‌را در آفریقااست که سال ۲۰۱۶ میلادی، ۳۵٫۹ کشته به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت داشته است. کنگو و جمهوری آفریقای مرکزی در رده‌های دوم و سوم قرار دارند. تایلند در جایگاه پنجم (پس از تئرانیا) قرار گرفته و نخستین کشور غیرآفریقایی در این فهرست است. در تایلند، به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، سال ۲۰۱۶ میلادی ۳۳٫۷ مورد مرگ بر اثر تصادفات جاده‌ای ثبت شده است. نروژ در سال‌های گذشته کمترین آمار تصادفات منجر به مرگ (نسبت به هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) را داشته است.

عربستان سعودی با ۲۷٫۴ مورد مرگ بر اثر تصادفات جاده‌ای به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت (در سال ۲۰۱۴ میلادی)، دومین کشور آسیایی با بیشترین آمار مرگ‌ومیر جاده‌ای است. عمان، ویتنام، مالزی، لبنان و یمن نیز جاده‌های مرگبارتری نسبت به ایران دارند (با حذف تمام کشورهای قاره آفریقا که در این فهرست رتبه‌های بالاتری دارند). با این حال، آمار فوتی‌های تصادفات جاده‌ای در ترکیه بسیار کمتر از ایران است. در ترکیه، به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، در سال ۲۰۱۶ میلادی ۱۲٫۳ نفر بر اثر تصادفات جان باختند. تعجب‌آور نیست که کشورهای توسعه‌یافته اروپایی نیز در زمره بهترین‌ها هستند.

■ **عامل انسانی، دلیل عمده تصادفات بین‌شهری است**

سال ۲۰۲۱ میلادی در آلمان تنها ۳٫۷ نفر به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در تصادفات جاده‌ای جان باختند. در سوئد تنها

دانشگاه‌ها می‌تواند درآمد یک منطقه را تا ۰٫۴ درصد افزایش دهد. آلمان به عنوان یکی از کشورهای قدرتمند در عرصه دانش‌بنیان‌ها، سال‌ ۲۰۲۳ تولید ناخالص داخلی (GDP) خود را به چند تریلیون دلار رساند و درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان در آلمان نسبت به سال قبل از آن ۱٫۴ درصد رشد داشت. این کشور با سهم ۲۳ درصدی در تولیدات مبتنی بر دانش، سهم بالایی را از اقتصاد نوآور دنیا دارد. آلمان نخستین کشور اروپایی در این زمینه به شمار می‌رود. سهم تحقیق و توسعه از جی‌دی‌پی آلمان حدود ۲٫۹ درصد است و سرمایه‌گذاری در حوزه آموزش عالی از سوی بخش‌های دولتی و خصوصی به ترتیب ۱ و ۰٫۲ درصد است.

■ **چشم‌انداز دانش‌بنیان‌ها در اقتصاد**
در آسیا کره‌جنوبی طی سال‌های اخیر با تمرکز بر تحقیق و توسعه توانسته به رشد اقتصادی قابل توجهی دست یابد. سهم بودجه این کشور برای تحقیق و توسعه، ۲ برابر کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته است، به‌طوری که سال ۲۰۱۴، ۲۴٫۴ درصد از تولید ناخالص داخلی کره‌جنوبی به R&D اختصاص داشت اما در سال ۲۰۲۴ به حدود ۶٫۶ درصد رسیده است. بیشتر این اعتبار در بخش خصوصی و استارت‌آپ‌ها در آموزش عالی سرمایه‌گذاری شده است.

در ایران، سهم شرکت‌های دانش‌بنیان از تولید ناخالص داخلی عدد قابل توجهی است. بر اساس داده‌ها، سهم کنونی شرکت‌های دانش‌بنیان از جی‌دی‌پی حدود نیم درصد است، در حالی که بر اساس سیاست‌های کلی علم و فناوری، هدف‌گذاری شده تا اقق ۱۴۰۴ این سهم به ۵۰ درصد برسد با تقسیم‌بندی ۱۰ درصد برای فناوری‌های پیشرفته و ۴۰ درصد برای سایر فناوری‌ها.

توسعه تحقیق و پژوهش، از شاخص‌های کلیدی برای تحقق این هدف به شمار می‌روند. با این حال، براساس اطلاعات جدید مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، پیش‌بینی می‌شد سهم پژوهش از تولید ناخالص ملی در پایان برنامه هفتم توسعه به ۲ درصد افزایش یافته، یعنی باید ۸ میلیارد دلار به این بخش تخصیص یابد اما این سهم سال گذشته ۲۴ صدم درصد بوده، در حالی که طبق برنامه ششم توسعه باید ۱٫۵ درصد از جی‌دی‌پی کشور به این محل اختصاص می‌یافت.

برای دانش‌بنیان‌ها چشم‌انداز قابل توجهی ارائه شده اما باید دید آیا وعده‌ها محقق می‌شود؟ کشورهای مانند ژاپن، کره‌جنوبی و سوئد بیش از ۳ درصد و چین، آلمان و آمریکا بیش از ۲ درصد تولید ناخالص خود را به پژوهش و تحقیقات اختصاص داده‌اند. این مقایسه‌شان‌دهنده‌نیاز به توجه بیشتر به سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه و نقش آن در رشد اقتصادی کشورهاست.

یکشنبه ۲۲ مهر ۱۴۰۳
وطن‌امروز | شماره ۴۱۵۲

اقتصادی

اخبار

دامنه نوسان بورس به مثبت و منفی ۳ درصد بازگشت

هیات‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار در جلسه اخیر خود مقرر کرد دامنه نوسان سهام در بورس و فرابورس از روز شنبه ۲۱ مهرماه ۱۴۰۳ به مثبت و منفی ۳ درصد بازگردد.

هیات‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار در جلسه صبح دیروز پس از بحث و بررسی درباره شرایط بازارها و تحلیل ریسک‌های موجود، مقرر کرد دامنه نوسان همه نمادهای سهام، حق تقدم سهام، صندوق‌های سهامی و مختلط قابل معامله در بازارهای بورس و فرابورس به مثبت و منفی ۳ درصد افزایش یابد.

هیات‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار پیش‌تر در هفتم مهرماه جاری، در پی افزایش ریسک‌های سیستماتیک برای حفظ و حمایت از حقوق سهامداران و سرمایه‌گذاران، دامنه نوسان بازار سهام را به مثبت و منفی یک درصد کاهش داده بود.

آمار را حبس نمی‌کنیم

رئیس مرکز آمار با بیان اینکه آمار را حبس نمی‌کنیم و بزودی با دریافت داده‌های لازم آمار بخش مسکن ارائه می‌شود، گفت: جمعیت کشور بیش از ۸۵ میلیون نفر است که نزدیک ۶۶ میلیون تن ساکن نقاط شهری و مابقی روستایی هستند. تعداد خانوارها نیز بیش از ۲۷ میلیون خانوار است.

غلامرضا گوردزی دیروز در نشست خبری خود گفت: ما در مرکز آمار، تولید آمار باکیفیت، به‌موقع و حرفه‌ای را تکلیف خود می‌دانیم. در این آمار نیز جهت‌گیری و موضع‌گیری نداریم. ان‌شاءالله تصمیم‌گیران هم به این نتیجه برسند که استفاده از آمار حقی است که باید رعایت شود.

وی درباره اختلاف برخی آمار مرکز آمار ایران و بانک مرکزی گفت: مبانی هر ۲ دستگاه درست است اما بعضاً ممکن است سال پایه متفاوت باشد. به‌زودی هر دو مرکز قرار است از یک سال پایه استفاده کنند.

هر کدام از سا کار حرفه‌ای و تخصصی خود را انجام می‌دهیم و تا آنجا که امکان دارد تلاش می‌کنیم اعداد بیانگر واقعیت جامعه باشد.

یک جانباز هم

ماشین وارداتی نگر گرفته است

جانبازان به نوعی سرگرم امتیاز واردات خودرو شده‌اند و دولت هم تصمیمی برای رفع ابهامات این موضوع ندارد. فقط هر چند ماه یک بار اطلاعیه صادر می‌کند و در عمل خبری از واردات خودرو نیست. بهمن‌ماه سال ۱۴۰۲ موضوع واردات خودرو با شرایط ویژه برای جانبازان مطرح شد. لیست خودروهای وارداتی برای جانبازان ۵۰ درصد سقف قیمتی ۲۵ هزار یورو، جانبازان ۷۰ درصد عادی سقف قیمتی ۳۰ هزار یورو و همچنین خودروهای وارداتی برای جانبازان ۷۰ درصد سقف قیمتی ۳۵ هزار یورو در نظر گرفته شد.

اکنون دلال‌ها سعی می‌کنند ۳۰ هزار جانباز مشمول این طرح را قانع کنند تا ماشینی را که هنوز وجود خارجی ندارد با قیمت ناچیز به آنها بفروشند. از آن طرف قیمت‌های ۳ یا ۲ میلیاردی هم برای خودروی جانبازان ۷۰ درصد یا ۲۰ درصد ویژه پیشنهاد می‌دهند و برای جانبازان کمتر از ۷۰ درصد هم قیمت پایین‌تری پیشنهاد می‌کنند و چند برابر مبلغ واریزی، از خریدار سفته می‌گیرند.

به نظر می‌رسد تخصیص این امتیاز نه‌تنها دردی از جانبازان دوا نکرده بلکه آنها را با چالشی روبه‌رو کرده که هر روز مشکلات زیادی را برای آنها به وجود می‌آورد. امروز جانبازان به نوعی سرگرم این امتیاز شده‌اند و دولت هم تصمیمی به رفع ابهامات این موضوع ندارد، فقط هر چند ماه یک بار اطلاعیه صادر می‌کند.

۵۸ درصد دارندگان خودروهای

لوکس مالیات ندانند

از مجموع ۵۶۶ هزار و ۷۵۳ خودروی مشمول مالیات، تعداد ۲۳۵ هزار و ۶۱۷ مالک تاکنون مالیات پرداخته‌اند که از آنان مبلغ ۳۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان (معادل ۴۲ درصد) وصول شده است.

طی ۳ سال گذشته (از ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲) از مجموع ۷۸۲ هزار و ۳۳۳ خودروی شناسایی و گزارش شده توسط نیروی انتظامی، ۵۶۶ هزار و ۷۵۳ مالک خودرو مشمول مالیاتی به ارزش نزدیک به ۷ همت شدند.

بر اساس اعلام سازمان امور مالیاتی، از طرف دیگر از مجموع تعداد ۵۶۶ هزار و ۷۵۳ مالک خودروی مشمول شده، ۳۳۵ هزار و ۶۱۷ مالک نسبت به پرداختت مالیات اقدام کردند که مبلغ ۵٫۲ همت (۴۲ درصد) وصول شده است، با این حال ۴۲ هزار و ۷ مالک خودرو نیز به مالیات تعیین شده به مبلغ حدود یک همت، اعتراض کردند که موضوع در حال بررسی و ادامه مراحل قانونی است.

۳۶٫۶ میلیارد دلار ارز واردات تأمین شد

بانک مرکزی از اول فروردین تا ۲۱ مهر امسال، ۳۶ میلیارد و ۶۶۰ میلیون دلار ارز برای واردات کالاهای اساسی، دارو، کالاهای تجاری و بازرگانی، واردات در مقابل صادرات و خدمات، تأمین کرد.

بر اساس اعلام بانک مرکزی، از اول فروردین‌ماه تا ۲۱ مهر ماه امسال، ۳۶ میلیارد و ۶۶۰ میلیون دلار ارز برای واردات کالاهای اساسی، دارو، کالاهای تجاری و بازرگانی، واردات در مقابل صادرات و خدمات تأمین شده است.

در این مدت برای کالاهای اساسی و دارو ۷ میلیارد و ۹۸۹ میلیون دلار، برای کالاهای تجاری و بازرگانی ۱۹ میلیارد و ۶۹۰ میلیون دلار، برای خدمات ۸۶۰ میلیون دلار و برای واردات در مقابل صادرات ۸ میلیارد و ۱۲۱ میلیون دلار تأمین ارز انجام شده است.